
Největší překážka školného? Pedagogové

Největší překážka školného? Pedagogové

ÚHEL POHLEDU

V nekonečné diskusi o zavádění školného na vysokých školách zaznívají především argumenty jeho odpůrců, které lze shrnout do jednoduchého rčení: někdo na to finančně má, někdo nemá. Po bližším seznámení s akademickým životem se však nabízí i další argument: na zavedení školného nejsou v současné situaci ani trochu připraveni pedagogové. A potrvá ještě několik let, než připraveni budou.

Ve chvíli, kdy si vysokoškolák začne platit za studium, se totiž školné stává jeho investicí, a je tedy povinností vysokoškolských učitelů studentovu investici ochránit. A nejen to: musejí také zajistit naprosto stejné studijní podmínky pro všechny takové "investory".

Jak toho dosáhnout? Například naprostým zrušením všech ústních zkoušek. Každý pedagog je při kontaktu tváří v tvář během ústní zkoušky neobjektivní (vyplývá to již se samotné podstaty interpersonální komunikace) a má sklony být na jednoho hodnější, na jiného přísnější. Jistou neznalost přeje mlčením a nad jinou lomí rukama a obrací oči v sloup. Jedině písemné testy tedy zaručí, že všichni studenti daného oboru platící stejně vysoké školné dostanou u zkoušky stejné otázky, a tedy si zaplatí za stejnou šanci.

Velká část pedagogů, především na uměnovědných a humanitních oborech, však stále tvrději zkouší ústně, otázky dává z hlavy a nezděkuje požaduje od studentů znalosti knih, které sami napsali. Objektivita? Veškerá žádná. Zatímco tedy jeden ze zkoušených jen těsně "projde", jiný student vyhozený od ústní zkoušky může po čtyřech semestrech studia "políbit na rozloučenou" svých dvaapadesát tisíc korun (počítáno při třinácti tisících za semestr). Mladý člověk, který se rozhodne studovat na univerzitě i přes vysoké poplatky, si tak vzdělání svým způsobem "koupí" a má tedy právo chovat se podle známého tržního mechanismu vyjádřitelného slovy "za své peníze požaduji kvalitu". Nejlépe to vyjádří tak, že dochází na semináře, které považuje za kvalitní. V tomto ohledu však české univerzity připomínají spíše gymnázia a nic nenasvědčuje tomu, že by tomu po zavedení poplatků mělo být jinak. V oblíbených seminářích je místo pro deset lidí, zatímco neoblíbené a pro praxi nepodstatné jsou katedrami úmyslně nastaveny jako povinné, aby vůbec někdo přišel. I mizerný pedagog může mít plnou aulu a pracovat po boku vynikajícího učitele, a nikdo nic nepozná. Jen studenti, ale těch se nikdo neptá, zpětná vazba neexistuje.

Absence jasných pravidel

České univerzity nemohou začít požadovat školné, dokud pro ně bude typická totální absence dlouhodobě platných "pravidel hry". Příkladů jsou desítky: někde se rok co rok mění výše kreditů za tentýž předmět; jinde je seminář, který byl na podzim povinný, vzápětí na jaře pouze volitelný, atd. Dalo by se jmenovat do nekonečna a jen studenti vědí, kolik administrativních soubojů s fakultou museli podstupovat, aby půl roku před státnicemi nezjistili, že ke státnicím nemohou jít.

Kdyby stejně jako vedení fakult zmatkoval jakýkoliv prodejce čehokoliv, přišel by během krátké doby o odběratele a mohl by svůj byznys zavřít. Pravda, všichni dělají chyby, ale studenty platící několik tisíc za semestr to nemusí zajímat. Měli by mít v těchto případech alespoň právo na vrácení peněz, stejně jako je tomu v běžném obchodním styku. Nic takového však v návrzích zákona nebylo, ani to nikdy nezmínil žádný z předkladatelů.

Tradice bez svobody?

České vysoké školství je vázáno stoletými tradicemi, o kterých američtí studenti, kteří školné platí na svých několik desítek let starých univerzitách, nemají potuchy. Na druhou stranu mají jako investoři do vzdělání takové akademické svobody, jaké do zatuchlých chodeb našich vysokých škol hned tak nepřijdou: Mohou totiž uprostřed semináře říci profesorovi "to je ten největší blábol, jaký jsem kdy slyšel" a odejít, aniž by jim hrozilo, že nedostudují. Avšak na jisté moravské univerzitě je každý nedostudovaný seminář velkou kaňkou, a pokud jej student neabsolvuje v následujícím semestru, může být i vyloučen ze školy. Tohle je akademická svoboda? A za to chtějí vybírat školné?

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce